

Van de week lag het op mijn deurmat, het jaarlijkse cadeautje van de vereniging van vrienden van het Zweedse Postmuseum. Het is telkens weer een beetje feest als dit, door, mij, zéér gewaardeerde boekwerkje binnen is. Het is alweer de 74 aflevering, en ik ben er trots op dat ik ze alle 74 op de plank heb staan. Ik ben benieuwd wat ze met het 75ste jubileum uit de kast gaan halen. Ook dit jaar staan er weer zes interessante artikelen in. Niet altijd, en ook dit jaar niet, met een Zweeds filatelistisch onderwerp. Maar toch interessant. Het eerste artikel gaat over een in het archief aanwezig document dat een soort kasboek is uit 1698. Er zijn meerder van deze boeken van latere jaren aanwezig. In deze kasboeken worden niet alleen de vervoerde brieven met betaalde porto vastgelegd maar vinden we ook informatie terug over de oudste stempels die toentertijd aanwezig waren.

Dit waren de zogenoemde F- en B-stempels. Interessante kost voor de verzamelaar van Pre-Filatelistische brieven en tarieven. Het volgende artikel gaat over de geschiedenis en postzegels van het eiland LUNDY. Dit eiland was ooit een van de vestigingsplaatsen van de Vikingen. Een leuk en onverwacht interessant artikel. Vervolgens een, eveneens interessante, verhandeling over de zegels, stempels en speciale ansichtkaarten etc. die tijdens het Wereldpostcongres (1924) in Stockholm werd gehouden. Je kan er een hele interessante speciaal verzameling meet opzetten! Zéér lezenswaardig. Dan een goed en informatief artikel over de Duitse hyperinflatie die eindigde met de geldsanering 100 jaar geleden.

Vervolgens een artikel over de zeepost verbindingen tussen Zweden en Duitsland. Met niet alleen zéér veel achtergrondinformatie maar ook over tarieven en de diverse routes en gebruikte post vervoerende schepen. Als laatste een aardig artikel over allerlei filatelistische hebbedingen, stempels en poststukken die met het wereldberoemde ski-evenement de "VASALOPPET" te maken hebben. Afsluitend vinden we het gebruikelijke jaaroverzicht m.b.t het Postmuseum met dit keer, uiteraard, veel aandacht aan de dit jaar af te ronden verbouwing van het museum.

Schrijver: diversen

Taal: Zweeds

Bladzijden: 136

Illustraties:

Hardcover, 25 x 17 cm.

ISSN: 0586-6758

Uitgever: Medlemskap i Föreningen Postmusei Vänner

Prijs: Voor leden. Lidmaatschap is SEK 275, = excl. verzendkosten.

Informatie // Verkrijgbaar bij: het Zweedse postmuseum en via

de voorzitter van de vereniging: J. Reiner

E-mail: advokat@jonasreiner.se / Website: www.postmuseivanner.se

att för varje adressort summera antalet lod med respektive taxa (Bild 1). Summan för samtliga adresspostkontor skulle naturligtvis stämma med kassörens kassa. Efterhand som kontrollören registrerat breven i kontrolljournalen, lämnades de vidare till "skriveriet". Kontorsskrivarna sorterade breven på adressort och karterade dem i övre hörnet och upprättade kartorna till varje brevpaket. Kartorna fördes in i brevpaketet. Det som hade förts in i brevpaketet och kontrollörens journal skulle ju stämma överens. Men även i skriveriet fanns möjlighet att "praktisera" in breven som inte varit behandlade av kassören eller kontrollören, skriver Holm.

För att få ordning på problemet med allt praktiserande infördes en stämpel skuren i trä med bokstaven B. Med den skulle alla "betalte brev" stämplas, innan de från kontrollörens kontor lämnades vidare till skriveriet. Den tidigaste kända användningen av denna stämpel är från år 1686. B-stämplat var i användning till år 1708. Stämplat av trä ersattes sedan under första året av en metallstämpel. Sju olika typer av B-stämpel är kända. För fribreven infördes en motsvarande F-stäm-

pel. Två typer är kända under åren 1686 till 1702. Men av någon anledning tycks de inte ha använts under åren 1690-1694.

Nu var kontorsskrivarna förbjuda att föra in ostämplat brev på kartorna, vilket dock inte tycks ha stoppat allt framtida fusk.

Kontrolljournaler har varit i bruk vid Stockholms postkontor åtminstone ett stycke in på 1800-talet, förmodligen fram till införandet av frimärken, låt vara att dess form kan ha varierat över tid. Redan reglementet för Stockholms postkontor av den 10 juni 1673 föreskriver att där skall finnas en bokhållare, vars främsta uppgift är att "hålla ett riktigt memorial eller diarium på avgående brev ... och det uti den bekvämligaste form, som däriutl anten för detta brukligt varit hafver eller härefter uppfinnas kan". Detta är en tydlig indikation på att en kontrolljournal redan då var en del av en etablerad kontrollrutin.

En kontrolljournal på villovägar

I juni 1925 återfanns 1698 års kontrolljournal i Riksarkivets utplag i ett av slotsvalven. Där låg den bland inkomna handlingar från handelsfirman Tottie & Arvidsson. Den

Bild 2. En F-stämpel och en B-stämpel finns bevarade. De tillhör Riksarkivet men finns utställda i Postmuseums Skattkammare. Foto Hanna Nydahl.